

سرفصل درس «کاربرد مشاوره در راهنمایی تحصیلی و شغلی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

همه انسانها می خواهند شغلی را انتخاب کنند که علاوه بر تأمین نیازهای مادی، از نظر روانی نیز برای آنان ارضاء کننده باشد. لازمه رسیدن به این هدف گماردن افراد در مشاغل مناسب و مطابق با علایق آنهاست که به درستی می توان گفت بواسطه این شناخت و اشتغال، نیازهای جامعه نیز در آینده برآورده خواهد شد. با بررسی و مطالعه تاریخ توسعه و تحول جوامع صنعتی متوجه خواهیم شد که نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده در ایجاد تغییرات جامعه از حالت سنتی به صنعتی نقش بسزایی خواهند داشت. حال که کشور ما در مسیر صنعتی شدن و خودکفایی قرار دارد، باید کارها را به افراد ماهر و علاقه مند بسپاریم.

امروزه در جوامع بشری راهنمایی و مشاوره در همه زمینه ها، خاصه برای انتخاب رشته تحصیلی و شغل آینده برای همه دانش آموزان در مدارس در دوره های تحصیلی متوسطه اول و دوم امری حتمی و غیر قابل انکار به حساب می آید. در جریان مشاوره و راهنمایی تحصیلی، مطابق با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش همه دانش آموزان می بایست ضمن آگاهی از علایق و استعدادهای خود برای انتخاب رشته تحصیلی و واقعیت های مشاغل گوناگون و بازار کار آینده، نسبت به واحد ها و دروس رشته های مختلف تحصیلی، برنامه ریزی درسی، روشهای مطالعه مؤثر و دیگر اطلاعات مورد نیاز در کسب موفقیت تحصیلی از خدمات تخصصی مشاور مدرسه برخوردار شوند. در مدارس مشاور به عنوان راهنمای دانش آموز در همه مراحل هدایت تحصیلی می بایست جریان راهنمایی را بطور مستمر در دوره تحصیلی متوسطه اول و دوم پیگیری کند و بر اساس شناختی که از دانش آموز مطابق با درک درست از استعداد، رغبت، رشد فردی، طرز تلقی ها، احساسات، نگرانی های تحصیلی و امنیت شغلی آینده اش کسب می کند، برای انتخاب شایسته و ادامه تحصیل همواره در کنار او باشد تا وی بتواند بدون کمترین دغدغه به تحصیل خود ادامه دهد.

نام درس: به فارسی: کاربرد مشاوره در راهنمایی تحصیلی و شغلی به انگلیسی: APPLication Educational and Vocational Guidance counseling	مشخصات درس نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی دروس پیش نیاز: - استاد متخصص برای تدریس: اساتید گروه مشاوره
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری مهارت آموز قادر خواهد بود: - مقررات و قوانین هدایت تحصیلی آموزش و پرورش را فرا گیرد. - رابطه بین مواد درسی، و انتخاب رشته تحصیلی را بیاموزد. - مطابق با تفاوت های فردی و شخصیتی دانش به آنها خدمات راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی ارائه می دهد.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف راهنمایی، تعریف مشاوره، تفاوت های راهنمایی و مشاوره

- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- روش های مشاوره (روش مستقیم، روش غیر مستقیم، روش انتخابی)
- اصول حاکم بر راهنمایی و مشاوره
- هدف های راهنمایی و مشاوره
- ضرورت راهنمایی، ضرورت مشاوره، راهنمایی و مشاوره مبتنی بر رشد، راهنمایی و مشاوره فردی و گروهی
- راهنمایی و مشاوره در اسلام

• فعالیت یادگیری:

- ۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس
- ۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان و پرسش و پاسخ احتمالی
- ۳) ایجاد انگیزه لازم برای بیان نظرات مهارت آموزان از طریق گفتگوی آزاد برای تبیین درس
- ۴) استفاده از پاور پوینت در بکار گیری حواس های چند گانه در جریان یادگیری مؤثر

• فعالیت عملکردی: با نظر استاد و توافق مهارت آموزان

فصل دوم: راهنمایی و مشاوره تحصیلی

تعریف راهنمایی و مشاوره تحصیلی

راهنمایی و مشاوره تحصیلی در ایران و چند کشور در جهان

فصل دوم: راهنمایی و مشاوره تحصیلی

- ضرورت راهنمایی تحصیلی
- ضرورت مشاوره تحصیلی
- هدف های راهنمایی و مشاوره تحصیلی
- راهنمایی تحصیلی در دبستان دوره اول و دوم
- راهنمایی تحصیلی در دوره متوسطه دوره اول و دوم
- شاخه ها و رشته های دوره متوسطه

• فعالیت یادگیری:

- ۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس
- ۲) استفاده از پاور پوینت در بکار گیری حواس های چند گانه در جریان یادگیری مؤثر

• فعالیت عملکردی: با نظر استاد و هماهنگی با آموزش و پرورش از چند مدرسه دوره اول و دوم متوسطه منطقه ای بازدید بعمل آید، تا از آن طریق مهارت آموزان با روند مشاوره شغلی مشاوران آشنا شوند.

فصل سوم: هدایت تحصیلی در ایران و چند کشور جهان

- هدایت تحصیلی در ساختار (۳،۳،۶)
- نقش اصلی مشاوران در مدارس
- هدایت تحصیلی - شغلی در ایران

- هدایت تحصیلی - شغلی در ایران، کانادا، استرالیا، فرانسه، مالزی، هند، ژاپن، فنلاند، سوئد

- **فعالیت یادگیری:**

شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس

- **فعالیت عملکردی:** فیلم و یا منابع موجود پیرامون هدایت تحصیلی دانش آموزان بعضی از کشورها تهیه و توسط مهارت

آموزان در کلاس درس ارائه شود.

فصل چهارم: مشکلات تحصیلی

- مشکلات دانش آموزان متوسطه دوره اول و دوم

- شناخت عوامل مؤثر در ایجاد مشکلات تحصیلی دانش آموزان

- عوامل برون مدرسه ای: عوامل خانوادگی، عوامل فرهنگی، عوامل اقتصادی

- عوامل درون مدرسه ای: برنامه درسی، برنامه آموزشی

- آموزش معلمان و اولیای در جریان راهنمایی و مشاوره تحصیلی دانش آموزان

- **فعالیت یادگیری:**

۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس

۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان و پرسش و پاسخ

- **فعالیت عملکردی:** با نظر استاد فیلم و یا منابع موجود پیرامون روند هدایت تحصیلی اجباری دانش آموزان توسط

مهارت آموزان تهیه و در کلاس درس ارائه شود.

بیان مشکلات شخصی و اجتماعی هدایت تحصیلی اجباری توسط مهارت آموزان تهیه و در کلاس درس

فصل پنجم: راهنمایی و مشاوره شغلی

- تعریف راهنمایی شغلی

- تعریف مشاوره شغلی

- تاریخچه راهنمایی شغلی

- ضرورت راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای

- ضرورت مشاوره تحصیلی

- هدف های راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای

- عوامل مؤثر در انتخاب شغل، انتخاب شغل و هویت شغلی، زندگی شغلی، امکانات شغلی، رشد شغلی، رضایت شغلی،

انگیزه شغلی

- نگهداری شغل، فرسودگی شغلی

- شیوه های اجرای راهنمایی شغلی شامل: بازدید، معرفی مشاغل، ارائه واحد شناسایی مشاغل، مقاله نویسی شغلی، نمایشنامه

شغلی، اشتغال در اوقات فراغت، مصاحبه شغلی

- **فعالیت یادگیری:**

(۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس، بیان میزان آسیب

ناشی از اشتغال اجباری علیرغم انگیزه و میل افراد در جامعه، بیان مشکلات اماکن و موقعیت های شغلی در جامعه

• **فعالیت عملکردی:** فیلم و یا منابع موجود از اماکن شغلی توسط مهارت آموزان تهیه و در کلاس ارائه شود.

حضور مهارت آموزان در کارگاه های تولیدی و اماکن شغلی به منظور تهیه گزارش و ارائه در کلاس درس

فصل ششم: راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای در آموزش و پرورش

- تعریف

- هدف های اصلی برنامه راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای در کشور

- نقش محیط های آموزشی و پرورشی در راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای دانش آموزان

- نقش خانواده، نقش جامعه، نقش کارکنان مدرسه

- راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای در سطوح مختلف تحصیلی

- کاربرد اطلاعات شغلی و حرفه ای، تعریف، هدف های ارائه اطلاعات شغلی، منابع شخصی، منابع نوشتاری، سایر منابع

- طرح ریزی شغلی و عوامل مؤثر بر آن

- توجه به واقعیت، عوامل محیطی، استعداد، شخصیت، علاقه (رغبت)

خط مشی ها و سیاست هایی برای راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای

نقش معلم و مشاور در ارائه اطلاعات شغلی

• **فعالیت یادگیری:**

(۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس

(۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان و پرسش و پاسخ

(۳) ایجاد انگیزه برای مهارت آموزان به منظور بیان روند انجام آزمون های استعداد، رغبت و شخصیت دانش

آموزان

• **فعالیت عملکردی:** تهیه گزارش از روند اجرای آزمون های استعداد، رغبت و شخصیت دانش آموزان توسط مهارت

آموزان در مدارس به منظور ارائه و تحلیل آن در کلاس درس

• حضور مهارت آموزان در مراکز کار دولتی و شخصی به منظور تهیه گزارش و ارائه آن در کلاس درس

• حضور مهارت آموزان در آموزش و پرورش به منظور تهیه گزارش از نحوه تعاملات و دستگاه ها ارائه آن در کلاس درس

فصل هفتم: روش های کاریابی

- تعریف، مطالعه مشاغل، مراکز کاریابی، مراکز کار یابی دولتی، مراکز کار یابی غیر دولتی (خصوصی)

- شرایط احراز شغل، مصاحبه شغلی، راهنمایی برای نوشتن یک سابقه شغلی

• **فعالیت یادگیری:**

(۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس

(۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان پیرامون مشاغل مختلف

(۳) مداخله مهارت آموزان در بحث های کلاسی به منظور بیان روند کاریابی

۴) مداخله مهارت آموزان در بحث های کلاسی به منظور بیان شرایط احراز شغل

- **فعالیت عملکردی:** با نظر استاد فیلم و یا منابع موجود از اماکن و مراکز شغلی برای کارایی گزارشی تهیه و در توسط مهارت آموزان در کلاس درس ارائه و تحلیل شود.
- حضور مهارت آموزان در وزارت کار و امور اجتماعی به منظور آگاهی از چگونگی تعامل آنان با مراکز کار و کارایی و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- حضور مهارت آموزان در شهرداری ها به منظور آگاهی از نحوه فعالیت مراکز کارایی و ساماندهی کارگران و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل هشتم: کار آفرینی

- تعریف
  - سیر تاریخی کار آفرینی
  - راهنمایی و مشاوره کار آفرینی
  - **فعالیت یادگیری:**
- ۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ و روش فعال تدریس پیرامون سیر تاریخی کار آفرینی
  - ۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان پیرامون اهمیت و ضرورت کار آفرینی در جامعه
  - ۳) مداخله مهارت آموزان در بحث های کلاسی به منظور بیان روند کار آفرینی و استقبال از این طرح
  - ۴) مداخله مهارت آموزان در بحث های کلاسی به منظور بیان شرایط کار آفرینی و ویژگی کار آفرینان
- **فعالیت عملکردی:** با نظر استاد فیلم و یا منابع موجود از اماکن و مراکز کار آفرینی تهیه و توسط مهارت آموزان در کلاس درس ارائه و تحلیل شود.
  - حضور مهارت آموزان در وزارت کار و امور اجتماعی به منظور آگاهی از چگونگی تعامل آنان با مراکز کار آفرینی و ارائه گزارش آن در کلاس درس
  - حضور مهارت آموزان در مرکز راهنمایی و مشاوره کار آفرینی به منظور آگاهی از نحوه فعالیت مشاوران و ارائه گزارش آن

فصل نهم: طبقه بندی مشاغل

- ضرورت طبقه بندی مشاغل
  - فواید طبقه بندی مشاغل
  - تعاریف و مفاهیم طبقه بندی مشاغل و طبقات شغلی
  - **فعالیت یادگیری:**
- ۱) شرکت فعال مهارت آموزان در مباحث کلاسی از طریق پرسش و پاسخ به روش فعال تدریس
  - ۲) مطالعه مباحث و منابع طرح شده در کلاس درس توسط مهارت آموزان پیرامون ضرورت طبقه بندی مشاغل
  - ۳) مداخله مهارت آموزان در بحث های کلاسی به منظور بیان فواید طرح طبقه بندی مشاغل

• **فعالیت عملکردی:** تهیه گزارش از روند اجرای طرح طبقه بندی مشاغل توسط مهارت آموزان به منظور ارائه و تحلیل آن در کلاس درس

- با نظر استاد فیلم و یا منابع موجود از فواید طرح طبقه بندی مشاغل توسط مهارت آموزان تهیه و در کلاس درس ارائه شود.
- حضور مهارت آموزان در وزارت کار و امور اجتماعی به منظور آگاهی از چگونگی اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیش بینی شرایط و فرصت های مناسب یادگیری به شکل مستقیم در کلاس درس ابتدا نیازمند حضور فعال مهارت آموزان و بهره گیری از روشهای تدریس فعال موضوع های نظری و بحث های کلاسی توسط استاد می باشد. این اقدام به شکل بایسته و معقول آن با مشارکت همه اعضای کلاس درس (مهارت آموزان) میسر خواهد شد. بیان سئوالات و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های طرح شده در کلاس توسط مهارت آموزان همراه با استاد موجب یادگیری عمیق موضوع های درسی می شود. از ویژگی های کلاس درس پویا مشارکت همه جانبه و درگیری مجموعه حواس همه مهارت آموزان در کلاس درس می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰) راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی (مفاهیم و کاربردها) تهران: انتشارات سمت.
- ۲- اکبری، ابوالقاسم (۱۳۹۰) راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی: تهران: انتشارات رشد و توسعه
- ۳- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۲) راهنمایی و مشاوره شغلی و نظریه های انتخاب شغل: تهران: انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- ۱- براون، استوین دی، ترجمه مجتبی تمدنی و همکاران (۱۳۹۶) مشاوره و تحول شغلی (نظریه ها و کاربردها): تهران: انتشارات دانژه
- ۲- اکبری، ابوالقاسم (۱۳۸۸) راهنمایی سازگاری، تحصیلی و شغلی: تهران: انتشارات ساوالان
- ۳- حسینی، سید مهدی (۱۳۹۵) راهنمایی و مشاوره تحصیلی: تهران: انتشارات رشد.
- ۴- صافی، احمد (۱۳۹۲) اصول و فنون راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی: تهران انتشارات رشد.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون (باز پاسخ، کوتاه پاسخ، بسته پاسخ، چند گزینه ای و یا ترکیبی) مباحث نظری پایان ترم به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: نظم و عملکرد مهارت آموز در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی و ارزشیابی مستمر ۳ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۲ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

